

NIEUWSBRIEF ENERGIERECHT EN ENERGIETRANSITIE

Datum: 7 november 2022

Nieuwsbrief Energierecht en energietransitie nr. 38, september – oktober 2022

Dit is de nieuwsbrief van september – oktober 2022 van het sectorteam Energie. In deze nieuwsbrief vindt u de meest relevante wetgeving en jurisprudentie van de afgelopen periode.

Wet- en regelgeving

1. De minister voor Klimaat en Energie, Rob Jetten, heeft de Tweede Kamer op [25 oktober 2022](#) geïnformeerd over de politieke beslissing omtrent de marktordening van collectieve warmte. In het wetsvoorstel Wet collectieve warmtevoorziening zal de verplichting komen dat publieke partijen via een meerderheidsaandeel doorslaggevende zeggenschap hebben over de infrastructuur van nieuwe en op termijn ook van bestaande warmtenetten. Volgens minister Jetten is het publieke belang erbij gediend dat overheden zeggenschap hebben over deze vitale en monopolistische infrastructuur. Op deze manier kan er meer sturing op de warmtetransitie gerealiseerd worden. De bedrijven Vattenfall en Eneco, die grote belangen in warmtenetten hebben, spraken zich kritisch uit over de plannen. Volgens hen zullen de nieuwe regels leiden tot een onwerkbaar situatie. Het wetsvoorstel wordt op zijn vroegst najaar 2023 aan de Kamer aangeboden.
2. Op [28 oktober 2022](#) hebben het Europees Parlement en de Raad overeenstemming bereikt over het verbieden van CO₂ uitstotende auto's per 2035. Dit besluit is het eerste besluit uit het *Fit for 55* pakket, waarin de Commissie maatregelen neemt om de doelstelling van minstens 55% reductie van uitstoot van broeikasgassen te realiseren in 2030. Als tussendoel moeten in 2030 auto's 55% en bestelbusjes 50% minder uitstoten dan in 2021. De regels gelden niet voor bestaande auto's, deze mogen ook na 2035 dus nog met een verbrandingsmotor de weg op. Ook is er een uitzondering voor exclusieve sportauto's: deze krijgen een jaar langer om over te stappen op groene energie.
3. Aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven die klant waren bij Gazprom hoeven deze contracten voorlopig nog niet op te zeggen, zo schreef minister Jetten op [20 oktober 2022](#) in een brief aan de Tweede Kamer. Door het Europese sanctiepakket was het onder andere gemeenten, provincies, waterschappen en onderwijsinstellingen niet meer toegestaan een contract met Russische partijen te hebben en moesten ze deze aldus opzeggen. Na het nationaliseren van Gazprom Germania, de Duitse tak van Gazprom en het moederbedrijf van de Nederlandse tak, onder de naam Sefe energy (waarbij Sefe de afkorting is van *Securing energy for Europe*) vonden veel lidstaten dat hiermee voldoende afstand tot Rusland was bewerkstelligd. De minister bleef er echter bij dat in Nederland dergelijke contracten alsnog opgezegd moesten worden. Eerder verleende hij hiervoor al uitstel tot 1 januari 2023. Dit uitstel is dus nu verlengd tot in ieder geval 31 maart 2023.
4. Nederland stapt uit het Energiehandvestverdrag (Engels: Energy Charter Treaty of ECT). Dat heeft minister Jetten op [18 oktober 2022](#) bekendgemaakt. Dit besluit volgt op de oproep hiertoe van verschillende (milieu)organisaties waaronder Greenpeace, Urgenda, Milieudefensie, FNV en Mobilisation for the Environment. Dit verdrag staat volgens de minister en deze organisaties in de weg van de realisatie van de doelstellingen van het Klimaatverdrag van Parijs, doordat het investeringen in (fossiele) energie infrastructuur beschermt. Overheden zijn daardoor minder geneigd maatregelen te ondernemen tegen bedrijven in de fossiele energiesector. Het is nog onduidelijk vanaf welke datum Nederland officieel uit het verdrag stapt.

5. Verder stonden afgelopen maanden uiteraard in het teken van de verhoren in het onderzoek van de parlementaire enquêtecommissie naar de aardgaswinning in Groningen. In totaal werden 68 getuigen en deskundigen gehoord, waaronder onder andere premier Rutte, voormalig ministers van Economische Zaken Kamp en Wiebes, voormalig minister van Financiën Wopke Hoekstra, president-directeur van Shell Marjan van Loon en anderen. De openbare verhoren zijn het laatste en meest publiekelijke onderdeel van het onderzoek wat al in februari 2021 is gestart. Komende maanden gaat de commissie het onderzoeksrapport opmaken. Het eindrapport wordt verwacht in februari 2023.

Jurisprudentie

1. Warmteleverancier Deened mag ook van de rechter geen periodieke aansluitkosten in rekening brengen, blijktens de uitspraak van de rechtbank Rotterdam van 15 september 2022 ([ECLI:NL:RBROT:2022:7611](#)). Deened levert warmte aan 90 woningen middels twee warmte- en koudeopslag installaties (WKO-installaties) die zij in eigendom heeft. Hiervoor rekende Deened maandelijkse aansluitkosten. Sinds 1 januari 2020 mogen aansluitkosten echter alleen nog verhaald worden via een eenmalige bijdrage wanneer de woning op het net wordt aangesloten. Eerder had de ACM Deened al op de vingers getikt wegens de periodieke kosten door een bindende aanwijzing op te leggen. Tegen deze aanwijzing heeft Deened bezwaar en beroep ingesteld. Deened stelt dat zij de eenmalige aansluitbijdrage heeft gedeeld door 180 maanden (15 jaar) en zo de eenmalige bijdrage over de tijd kan verspreiden voor de huurders. Hier gaat de rechter niet in mee, aangezien Deened al sinds 2014, 6 jaar voor de vaststelling van het maximum aansluittarief, maandelijkse aansluitkosten in rekening bracht, waardoor de totale bijdrage het maximumtarief ruimschoots overschrijdt. Ook maakt Deened onvoldoende duidelijk dat het zou gaan om een kostendekkingsbijdrage, nu zij niet duidelijk maakt welke kosten hier dan precies onder zouden vallen.
2. Twee voormalige klanten van het failliete Energieflex, wier contract is overgegaan naar de nieuwe leverancier Innova, hebben hun oude contractvoorwaarden meegenomen. Toen Energieflex in 2018 faillieerde nam leverancier Innova het klantenbestand over, waarbij de voormalige klanten een variabel modelcontract kregen met de mogelijkheid over te stappen of een nieuw, vast contract af te sluiten tegen nieuwe voorwaarden bij Innova. De kantonrechter in Amsterdam besliste op 7 oktober 2022 ([ECLI:NL:RBAMS:2022:6000](#)) in dit geval echter dat dit helemaal niet mogelijk was op grond van het Besluit Leveringszekerheid Elektriciteitswet 1998. Op grond van dit besluit bestaan er twee mogelijkheden. Allereerst de mogelijkheid dat een andere leverancier de bestaande klanten onder bestaande voorwaarden vrijwillig overneemt. De tweede mogelijkheid is dat een energieleverancier wordt aangewezen die de klanten moet opvangen, in welk geval de contractvoorwaarden vervallen. Er is geen mogelijkheid een klantenbestand over te kopen zonder ook de klantvoorwaarden in stand te laten, zoals Innova betoogde.
3. Tuinders in de glastuinbouw hebben op 13 oktober 2022 bot gevangen bij de kortgedingrechter in Rotterdam ([ECLI:NL:RBROT:2022:8502](#)). Zij vorderden nakoming van een overeenkomst tot levering van restwarmte en CO₂. Deze warmte en CO₂ kwam vrij bij de productie van ammoniak door Yara Sluiskil en werd door WarmCO₂ geleverd. Door de extreme stijging van de energieprijzen heeft Yara Sluiskil echter besloten haar ammoniakfabrieken stil te leggen, waardoor er geen restwarmte en geen rest CO₂ meer kon worden geleverd. WarmCO₂ stelt dat er sprake is van overmacht, subsidiair onvoorziene omstandigheden waardoor zij niet kan leveren. De voorzieningenrechter is het niet eens met het argument dat er sprake is van overmacht: dit behoort voor risico van WarmCO₂ te blijven, aangezien de tuinders hun hele bedrijf hebben ingericht om exclusief via WarmCO₂ aan warmte en CO₂ te komen. De voorzieningenrechter voelt meer voor het argument dat er sprake is van een onvoorziene omstandigheid. De extreme prijsstijging was ten tijde van de totstandkoming van de leveringsovereenkomsten nog niet aan de orde en overstijgt de normaal te verwachten prijsstijging

en indexering van gas. De voorzieningenrechter acht het aannemelijk dat de tuinders en WarmCO2 bij het sluiten van de leveringsovereenkomsten niet hebben voorzien in de omstandigheid dat een oorlog zou leiden tot een Europese energiecrisis waardoor de gasprijzen zodanig zouden stijgen dat Yara Sluiskil heeft besloten om haar primaire productieproces (deels) te stoppen en daardoor minder warmte levert aan WarmCO2. Vervolgens proberen de tuinders bij Yara Sluiskil en financier NSP verhaal te halen, aangezien zij het initiatief hadden genomen voor het realiseren van het warmte- en CO2-transport waar de tuinders zich volledig afhankelijk van hebben gemaakt. Of het in strijd met de redelijkheid en billijkheid was om de tuinders af te sluiten en zonder alternatief de winter in te laten gaan zal mogelijk in de bodemprocedure aan de orde komen. Wordt dus vervolgd.

4. Hoewel de uitspraak net in november is gedaan en eigenlijk pas in de volgende nieuwsbrief besproken zou worden, noemen wij vanwege het grote belang van deze uitspraak in deze nieuwsbrief al de uitspraak van 2 november jl. van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State over het [project Porthos](#). Deze zaak had betrekking op de partiële bouwvrijstelling voor stikstof bij bepaalde activiteiten in de bouwsector. De partiële bouwvrijstelling bepaalt kortgezegd dat de gevolgen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tijdens de bouwfase buiten beschouwing kunnen worden gelaten. De Afdeling heeft deze bepaling onverbindend verklaard. Dit betekent dat voor alle nieuwe c.q. nog niet onherroepelijke initiatieven óók de gevolgen van depositie van stikstof tijdens de bouw-, sloop- of aanlegfase op Natura 2000-gebieden moet worden betrokken. Voor deze zaak heeft de uitspraak niet direct effect, omdat voor het CO2-opslag project van Porthos al nader onderzoek naar stikstofdepositie is gedaan, maar de onderzoeksresultaten pas tijdens de procedure zijn ingebracht. MOB, de vereniging die opkwam tegen het project, krijgt nu zes weken de tijd om hierop te reageren. Deze uitspraak heeft niet alleen gevolgen voor bouwprojecten voor ook voor bijvoorbeeld de aanleg van wind- of zonneparken. Voor meer informatie over de bouwvrijstelling voor stikstof, verwijzen wij u graag naar onze [Legal Update](#) van 2 november 2022.

Dit is een nieuwsbrief van het sectorteam Energie.

Voor meer informatie:

Monique Rus
+31 30 25 95 521
moniquerus@vbk.nl